Iulian Boldea, Cornel Sigmirean (Editors)
MULTICULTURAL REPRESENTATIONS. Literature and Discourse as Forms of Dialogue
Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016
ISBN: 978-606-8624-16-7
Section: Language and Discourse

STRUCTURAL PATTERNS OF THE VERB'S ARGUMENT IN MODERN ROMANCE LANGUAGES: 'TO WONDER' IN ROMANIAN, FRENCH AND SPANISH. THE FIRST ARGUMENT: THE SUBJECT

Dana-Luminița Teleoacă (Dobre)

PhD, Scientific researcher III, "Iorgu Iordan -Al. Rosetti" Institute of Linguistics of the Romanian Academy, Bucharest

Abstract: *Our approach, oriented towards the actantial framework of the analysed verbal lexemes of the three Romance languages (cf. rom. a mira, fr. étonner and sp. extrañar), is largely focused on the pattern with non-animated subject (both non-propositional and propositional). The feature is justified as the stimulus that triggers a state of wonder is mainly marked by [– animated]. As I had occasion to observe, following the investigations that I had carried out on many contexts in all three Romance languages included in our comparative research, experiencing the state of wonder takes place mainly under the "pressure" of negative stimulus-events, conclusion which justifies us to talk about a particular syndrome of modernity, definable in terms of a moral-emotional crises of today's world. The infinitival subject occurs exclusively in French and Spanish, while Romanian distinguishes itself by opting for conjunctive pattern. As far as the subjective subordinates directed by a verb of wonder are concerned, a detailed categorization can be made, in terms of interrogative, exclamatory structures, which also represent the subtext of such statements.*
The discussion dedicated to the subject [+ animated] consists of two parts, the first being devoted to the subject marked as [+ Person], the second, to the subject marked [–Person], respectively [+Animal]. However, even in such situations, (in-depth) decoding constantly aims not at the animated entity itself but at a certain attitude / behavior of it, certain gestures, words, facial expressions, reactions etc. In this context, a dissociation between a stimulus and a seemingly real stimulus, which also represents the authentic source responsible for a certain psychological experience, was made possible.

Keywords: actantial framework, apparent stimulus, real stimulus, non-animated issue, personal topic, positive/ negative / neutral matrix content.

1. Precizări preliminare

Utilizarea activ-tranzitivă a verbelor care lexicalizează semnificaţia 'a mira' în context romanic (în speţă, rom. *a mira*, fr. *étonner* şi sp. *extrañar*) este consemnată şi admisă ca atare în lucrările normative ale idiomurilor romanice considerate. În conformitate cu informaţiile furnizate de sursele lexicografice ale acestor limbi, putem admite un anumit echilibru în ceea ce priveşte utilizarea celor două tipare (activ şi reflexiv) în română şi în franceză, nu şi în cazul spaniolei, limbă în care structura reflexivă prevalează (cel puţin în etapa modernă / actuală) asupra celei activ-tranzitive. Observaţia se cuvine a fi reţinută pentru posibila sa relevanţă cât priveşte o eventuală distribuţie mai modestă a sp. *extrañar* în structuri active, comparativ cu verbele corespunzătoare din română şi franceză.

BDD-V4377 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 17:58:58 UTC)

2. Primul argument (subiectul)[1]

2.1. Subiect non-animat

a) Subiect non-animat non-propoziţional

i. Dacă în cazul verbului 'a consterna' admiteam (cf. Teleoacă 2015) asocierea cu subiecte-stimulus, morfologic, **substantive** desemnând preponderent evenimente (imprevizibile) marcate [+negativ] şi mult mai rar o persoană, în ceea ce priveşte vb. 'a mira', stimulusul poate fi un eveniment imprevizibil (de asemenea, mai rar o persoană) atât negativ, cât şi pozitiv, așa cum demonstrează, pe de o parte, semantica intrinsecă a fiecăruia dintre verbele considerate, pe de altă parte, numeroasele ocurențe consemnate de noi *online*. Desigur, simptomatic în sensul distingerii între mai multe categorii (semantico-sintactice) de verbe psihologice (de mirare), este şi *raportul cantitativ dintre stimuluşii intrinsec pozitivi / neutri / negativi*, în cazul fiecăruia dintre aceste verbe. Astfel, de pildă, în ceea ce privește verbul din română, *a mira*, predomină – în conformitate cu statisticile noastre – stimuluşii (intrinsec) neutri, decodabili însă cel mai adesea, în limitele unui context (minimal sau maximal), în acord cu o experimentare în sferă... negativă (v., în acest sens, substantive-stimulus precum *atitudine, final, constatare, fel* sau *schimbare*)[2], cu alte cuvinte, vb. *a mira* lexicalizând de regulă, în astfel de situaţii, sensul „a surprinde *în mod neplăcut*". Acelaşi sens este admisibil şi în cazul stimuluşilor negativi propriu-ziși (cf. *lipsă* și *tupeu*). Sensul „a surprinde *în mod plăcut*" este ilustrat de trei dintre situaţiile în care sunt incluşi stimuluşi neutri (cf. *răspuns, veste* şi *lucru*) şi de două cazuri în care stimulusul este intrinsec pozitiv (cf. *invenţie* şi *recuperare*). În consecinţă, se poate spune că, per ansamblu, verbul *a mira* implică sub raport statistic, luând în considerare valorizările sale în româna actuală, registrul colocvial, *experimentări relativ la fel de bine reprezentate în aria pozitivă vs. negativă* de semnificaţii şi care sunt decodabile în relaţie cu starea de surprindere plăcută vs. neplăcută, materializabilă mai exact fie ca admiraţie, fie ca dezacord, dispreţ, dezaprobare sau/şi îndoială. Uneori, semantica pozitivă vs. negativă a vb. *a mira* se precizează în condiţiile asocierii acestuia – în tipare mai puțin firești, din perspectiva românei literare actuale – cu modificatori precum (*în mod*) *plăcut* sau/și (*în mod*) *neplăcut* (cf., de pildă, „Atenţia din partea mass-media din Moldova m-*a mirat* ***plăcut***,...", *online*: tribuna.md/.../interviu-exclusiv-iurie-seretchi-moldoveanul-candidat-in-c...; „... m-*a mirat* ***neplăcut*** politica defetistă, de abandon, a Editurii Cartea Românească...", *online*: https://vatraoficial.wordpress.com/2015/.../poezia-in-2014-sapte-debutan ș.a.).

Și în franceză, similar situaţiei consemnate pentru română, am distins: ● substantive-stimulus *intrinsec neutre*[3] și care, contextual, lexicalizează *accepţii pozitive* (cf. *spectacles* şi *bâton*)[4], respectiv *negative* (cf. *situation, décision, attitude, déclaration* şi *comportement*); ● substantive-stimulus *matricial pozitive* (cf. *récupération* şi *efficacité*) şi ● substantive-stimulus *matricial negative* (cf. *rupture, mort, agressivité, incohérence,*

[1] Precizăm că exemplele care au stat la baza investigației noastre au fost excerptate din pagini de limba română / franceză / spaniolă, cel mai adesea fiind vorba despre texte reprezentative pentru registrul *colocvial* al limbilor romanice actuale (bloguri, forumuri, presa *online*).

[2] Cf., de pildă, „N**e-*a mirat atitudinea*** *ușor rasistă*..." (*online*: totb.ro/foto-in-doi-prin-africa-de-sud/). Pentru numeroase exemple și discutarea în detaliu a acestora, v. Teleoacă, *Verbele de mirare*.

[3] Semnificaţia contextuală, pozitivă sau negativă, a unui stimulus *matricial neutru* este trădată, uneori, nu numai de un context mai amplu, ci și de conţinutul intrinsec, fundamental pozitiv sau negativ, al complementului prepoziţional guvernat de vb. *étonner* (v., de pildă, *infra*, nota 4, enunţul citat).

[4] Cf., de pildă, « ***Les spectacles*** des ateliers-théâtre **nous** *ont* ***étonnés par leur dimension artistique*** et nous restons totalement admiratifs » (*online* : www.theatredepochegraslin.fr/). Pentru mai multe exemple, v. Teleoacă, *Verbele de mirare*.

BDD-V4377 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 17:58:58 UTC)

absurdité). Spre deosebire însă de situaţia consemnată pentru română – în cazul căreia admiteam un (relativ) echilibru între *experimentările în arie pozitivă*, respectiv *negativă* de semnificaţii –, în ceea ce priveşte fr. *étonner*, se poate vorbi despre prevalarea accepţiei negative (experimentarea stării de surprindere în aria negativă) asupra celei pozitive. Aspectul semnalat nu constituie însă un contraargument împotriva „neutralităţii" verbului francez, care, matricial, este *un verb de mirare neutru*, după toate probabilităţile, mai puternic orientat negativ. Acest aspect se verifică inclusiv din perspectiva asocierii vb. *étonner* cu modificatori de polaritate precum *agréablement* şi *désagréablement*, contextele în care dezambiguizările (prin apelul la astfel de adjuncți) se realizează în aria negativă de semnificaţii fiind superior reprezentate prin comparaţie cu enunțurile în limitele cărora *étonner* guvernează circumstanțiale de mod intrinsec pozitive (cf. *agréablement*).

Observaţiile vizând natura stimulusului, formulate *supra* (în special) pentru franceză, sunt valabile şi în cazul sp. *extrañar*, aspect care, cel puţin la prima vedere, pare a contrazice definiţia de dicţionar, *unde se insistă asupra experimentării mirării în aria pozitivă de semnificaţii*, și anume a mirării ca... admiraţie (v., de pildă, DRAE *online*). Mai mult, plecând de la exemplele consemnate în pagini de limba spaniolă, putem admite că dimensiunea negativă a semanticii verbului spaniol este evidentă nu numai prin raportare la rom. *a mira*, ci chiar şi la fr. *étonner*. Astfel, predominantă este categoria substantivelor-stimulus *neutre* care se încarcă în context cu o accepţie *negativă* (v., de pildă, substantive ca *aceptación, comportamiento, declaración*(*es*), *propuesta* ș.a.). Bine reprezentate sunt şi enunțurile în care apar stimuluşi intrinsec negativi (cf. *revuelo* „agitație", *violencia, acusación*). Unicul substantiv-stimulus *matricial pozitiv*, în ansamblul enunțurilor excerptate, este *éxito* „succes". În cazul substantivelor-stimulus *intrinsec neutre*, orientarea (contextuală / discursivă) către pozitiv sau negativ este susţinută nu numai prin considerarea unui context mai amplu, ci și a unuia minimal, în care intră substantivul respectiv și un determinant adjectival al acestuia (cf., de pildă, *la* ***mala*** *aceptación*), precum și de eventuala coordonare a vb. *extrañar* cu verbe orientate (mai ales) negativ (cf., de pildă, *extrañar y preocupar*). De asemenea, încărcătura semantică pozitivă vs. negativă a vb. *extrañar* este exprimată uneori explicit, ca şi în cazul românei şi al francezei, prin apelul la modificatorii *agradablemente / de manera agradable* şi *desagradablemente / de manera desagradable* (cf., de pildă, "Hablando sobre el libro me *ha extrañado* ***agradablemente*** el hecho de que...", *online*: david.lampon.net/2006/.../escritos-de-alvaro-siz... ș.a.).

ii. Într-o serie de situaţii discursive, subiectul-stimulus [+non-personal] reprezintă, la nivel morfologic, **un pronume**, cel mai adesea fiind vorba despre pronume nehotărâte, negative, demonstrative cu valoare neutră și, mai ales, despre pronume relative, simple sau compuse (cf., de pildă, rom. „Dar ***asta*** *nu a mirat* pe nimeni,…", *online*: https://books.google.ro/books?isbn=9736899136; fr. « Plus ***rien*** *ne* nous *étonne* », *online*: https://itunes.apple.com/...nous-etonne.../id695 ; sp. "Lo único ***que*** me *ha extrañado* del debate han sido unas pocas intervenciones", *online*: de.bab.la › bab.la Wörterbuch › Spanisch-Deutsch ș.a.).

iii. Dincolo de realizările nominale şi pronominale, subiectul-stimulus poate reprezenta, la nivel morfologic, **un verb** la un mod nepredicativ, în speţă la infinitiv. Acest tip de actualizare se întâlneşte în limbile franceză şi spaniolă (cf., de pildă, sp. "... y me *extrañó* ***no ver*** a Hinata", *online*: https://www.fanfiction.net/.../Enormemente-Jod...; fr. « *Cela* m'*étonne*

BDD-V4377 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 17:58:58 UTC)

encore chaque fois ***de voir*** comment les clients se sont facilement[5]... », *online* : www.linguee.fr/francais-anglais/traduction/cela+m'étonne.html ș.a.). În limba română, enunţurilor cu infinitivul le corespund mai ales construcţii cu modul conjunctiv (cf. „*Nu* ne-*a mirat* deloc ***să aflăm*** *că*…", *online*: m.click.ro/.../romanesti/asta-e-noua-bijuterie-imobiliara-familiei-maruta- ș.a.).

b) Subiect non-animat propoziţional

Similar situaţiei consemnate pentru vb. *a consterna* (v. Teleoacă 2015), constatăm şi în cazul vb. *a mira* predilecţia de a se construi cu subordonate subiective introduse în special prin unele pronume şi adverbe relative (cf. *cum, ce* şi *când*), într-o structură de profunzime, acestea având valoare interogativ-exclamativă (cf., de pildă, „***Cum*** *a fost inscris turnul in cartea funciara, fara autorizatie de construire valabila, a mirat* pe toata lumea", *online*: www.luju.ro/.../ia-s-o-vedem-pe-lia-palade-cum-apara-legea-registratorii; „***Ce*** *s-a întâmplat cu Tamaş după primele antrenamente la Steaua* i-*a mirat* şi pe medici", *online* : www.gsp.ro/.../rasfoieste-online-gazeta-digitala-ce-s-a-intimplat-cu-tamas... ș.a.). De fapt, subtextul implică (deşi într-o formă mai voalată) interogaţia-mirare şi în cazul situaţiilor (de asemenea, foarte bine reprezentate) în care subiectiva este introdusă prin alte tipuri de conectori ca, de pildă, *ceea ce, că* sau *să* (cf., de ex., „Ne-*a mirat* ***că*** alţi colegi de breaslă nu au făcut acest gest" [→ *Oare, de ce alţi colegi nu au făcut acelaşi lucru*?!], *online*: ziuadecj.realitatea.net/mobile/articol.aspx?t=Articole&eID=48650 ș.a.).

În antepoziţie faţă de vb. *étonner*, subordonatele subiective sunt introduse în franceză în special prin conjuncţiile *que* şi *ce que*. Dacă în primul caz este vorba despre enunţuri emfatice, care apar relativ frecvent în aspectul familiar al limbii[6], tiparul cu subiectiva (antepusă) introdusă prin relat. *ce que* este un tipar firesc (non-emfatic) circumscris registrului literar, ceea ce poate explica şi reprezentarea sa mai modestă în pagini de limba franceză, stilul colocvial[7] (cf., de pildă, « ***Qu'****elle prenne du vin,* ***cela*** *ne* m'*étonne* pas », *online* : www.connectigramme.com/.../subjonctif.htm); « ... il regarda dans le fond du puits et ***ce qu'****il vit* l'*étonna* beaucoup », *online* : www.ecoloinfo.com/.../contes-legendes-demerd... ș.a.). O varietate mai mare a conectorilor – şi, implicit, o reprezentare superioară a poziţiei sintactice subiect la nivel mai complex (de frază) – se poate admite în cazul subiectivelor postpuse verbului regent (*étonner*), subordonate regizate de una dintre structurile verbale impersonale[8]: *Cela m'étonne*, *Ça m'étonne* sau (mai rar) *Il m'étonne*[9], tipare ce pot fi urmate de *que, quand, lorsque* sau (mai rar) *comment*. Dacă elementul conector *que* se asociază de regulă cu un subjonctiv (prezent şi perfect, dar şi imperfect), *quand, lorsque* şi *comment* se construiesc în mod constant cu timpuri ale indicativului (cf., de pildă, „***Cela*** m'*étonne* ***que*** *nous ne soyons pas parvenus à accorder le même traitement à la...* », *online*:

[5] În contexte de acest gen, *il* / ***cela*** / ***ça*** sunt subiecte aparente, strict *formale, funcţia acestora fiind una pur morfologică: recurgerea la astfel de pronume* se face din raţiuni dezambiguizatoare, mai exact în scopul rezolvării unor omonimii morfologice **(**Kalmbach 2013). Statutul de *subiect aparent* al unor astfel de structuri pronominale, în condiţiile sintactice date, se legitimează având în vedere mai multe aspecte: caracterul non-anaforic al acestor pronume, lipsa unui conţinut semantic propriu-zis şi, implicit, imposibilitatea de a acoperi un rol semantic (Buscail 2010: 62).

[6] În astfel de situaţii, verbul subordonatei antepuse (reluată, de regulă, printr-un pronume neutru cu funcţie anaforică, adesea, *cela*) este la subjonctiv.

[7] În acest caz, modul la care apare verbul din subordonata subiectivă este indicativul.

[8] Exemplele de acest gen ilustrează, de fapt, tiparul sintactic cel mai frecvent valorificat în franceza actuală, registrul familiar al limbii.

[9] Structura impersonală ***Il*** *m'étonne que* (+ subjonctiv), care corespunde rom. *Mă mir că...*, cunoştea o frecvenţă modestă şi în sec. al XX-lea (v., de pildă, TLFi). În etapa actuală a francezei, aşa cum am avut ocazia de a constata pe baza ocurenţelor înregistrate *online*, acest tipar impersonal este deosebit de bine reprezentat cu pronumele *cela* şi *ça*.

BDD-V4377 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 17:58:58 UTC)

mymemory.translated.net/.../cela-ne-m'etonne-p...; « ***Cela*** m'*étonna* beaucoup ***quand*** *Maureen la déposa devant moi, ...*», *online* : https://books.google.ro/books?isbn... Ș.a.).

Similar situaţiei consemnate pentru franceză, şi subordonatele subiective guvernate de sp. *extrañar* şi introduse prin conj. *que* includ în mod constant verbe la subjonctiv (prezent, perfect compus, imperfect) (cf., de pildă, "Me *extraña* enormemente ***que*** *hayas tardado un año a realizar y continuar este tratamiento*", *online*: https://www.propdental.es/.../se-rompio-la-raiz-...; "Lo que me *extraña* enormemente es ***que*** *haga la comprobación con 200 gramos*", *online*: www.infopez.com › ... › Química de Agua dulce Ș.a.). Subiectivele introduse prin *lo que* (↔ fr. *ce que*, rom. *ceea ce*), mai puţin frecvente comparativ cu cele marcate prin *que*, includ de regulă verbe conjugate la timpuri ale modului indicativ: "Me *ha extrañado* ***lo que*** *ha pasado hoy con una noticia* que habla sobre..." (*online*: https://www.meneame.net/notame/2259911) ş.a. De asemenea, la indicativ apar şi verbele subordonatelor subiective introduse prin conectorii *cómo* şi *cuándo*[10].

2.2. Subiect [+ animat; + personal; non-personal]

a) Subiect animat personal

i. Stimulus substantiv

Exemplele cu subiect [+personal] consemnate pentru română nu sunt deloc numeroase, observaţie valabilă prin comparaţie nu numai cu numărul contextelor cu subiect [–animat] consemnate *supra*, sub **2.1. a) i.**, ci şi prin raportare la exemplele similare înregistrate pentru verbul corespunzător din franceză (v. *infra*) şi chiar pentru unele verbe sinonime din română[11]: „***Vedeta*** a *mirat* toata audienta la un eveniment!" (*online*: www.cancan.ro/.../parfum-de-mamica-by-dana-rogoz-vedeta-a-mirat-toa...); „***Adversarul*** *nu* ne-*a mirat* deloc" (*online*: www.moldfootball.com/ro/?index=news&news=19029); „***Judecătoarea*** Svetlana Garştea-Bria *ne-a mirat*!" (*online*: www.noi.md/md/print/news_id/62758 Ș.a.) Ș.a. Numărul limitat al contextelor de acest gen în română se cuvine a fi înţeles nu numai în relaţie cu „detaliul" lexicografic al actualizării subiectului-stimulus al vb. *a mira* în mod esenţial ca (pro)nume marcat [–animat], ci şi prin *tendinţa românei de a substitui enunţurile cu subiect* [+*personal*] *prin enunţuri cu subiect* [–*animat*], care şi reprezintă de altfel stimulusul real al unei anumite trăiri afective. În această ordine de idei, de pildă, enunţul „Aşa încât i-*a mirat* ***comportamentul*** liderului sovietic [Hruşciov, n.n.]" (*online*: www.historia.ro/exclusiv.../ve-ti-kremlin-pleac-hru-ciov-vine-brejnev) este preferat unei eventuale propoziţii cu subiect [+*personal*], cf. *Aşa încât* ***liderul sovietic*** *i-a mirat prin comportamentul său*. Exemplele de acest gen sunt suficient de bine reprezentate în pagini de limba română (v., în acest sens, Teleoacă, *Verbele de mirare*), astfel încât să susţină tendinţa despre care vorbeam mai sus.

Spre deosebire de situaţia consemnată pentru română, în franceză, verbul *étonner* se construieşte adesea şi cu subiect [+personal], în aceste condiţii stimulusul real al unei anumite experimentări psihologice fiind, de regulă, exprimat ca atare în contextul respectiv. Din punct de vedere morfologic, subiectul (*stimulusul aparent*) reprezintă atât substantive comune, cât şi proprii, *sursa* (*stimulusul real*) materializându-se în plan sintactic în calitate de obiect

[10] Pentru exemple, v. Teleoacă, *Verbele de mirare*.

[11] Este vorba, în special, despre verbele *a uimi* şi *a surprinde*, ocurente inclusiv în contexte în care este exprimat explicit stimulusul real (sintactic, un obiect prepoziţional), responsabil pentru o anume experimentare în plan psihologic: „***Alina Ceuşan*** **ne-*a uimit*** *cu* ***look-ul*** său senzaţional Feline" (*online*: https://www.facebook.com/lorealparis.ro/videos/1081422105234382/?...); „Azi ***Cosmin*** **ne-*a surprins*** *cu cele mai frumoase* ***modelaje*** pentru copii..." (*online*: https://ro-ro.facebook.com/ramona.ciofu.33/posts/1547703635487210) ș.a.m.dep.

BDD-V4377 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 17:58:58 UTC)

prepoziţional (cf., de pildă, « ***Adelle Waldman***, l'auteure du roman, nous *étonne* ***par*** *son impressionnante* ***intelligence***... », *online* : www.babelio.com/livres/Waldman.../624883 ; « ***Un*** *jeune* ***japonais*** *étonne* le public et les juges [...] ***par*** *sa* ***performance*** *hors normes* à la Matrix », *online* : www.agoravox.tv › Culture & Loisirs › Étonnant ; « ... ***le doyen*** nous *étonne* chaque jour ***par*** *sa miraculeuse* ***jeunesse***,... », *online* : www.academie-francaise.fr/reponse-au-discours... ş.a.).

În schimb, în cazul spaniolei, mai exact în ceea ce priveşte vb. *extrañar*, numărul contextelor cu subiect [+personal] este foarte limitat, de regulă, în astfel de situaţii, sursa (stimulusul real) experimentării psihologice nefiind exprimată explicit (cf., de pildă, "***River*** *ha extrañado* a Teófilo Gutiérrez", *online*: colombia.as.com/.../1436456786_541710.html; "***Los jugadores*** *han extrañado* a Mourinho", *online*: www.msn.com/...han-extrañado.../vp-CC5AHa ş.a.)[12]. Şi de această dată putem admite, ca şi în cazul românei, o *tendinţă* de substituire a contextelor cu subiect [+personal] prin enunţuri cu subiect non-animat (cf., de pildă, "Nos *extrañó* ***la*** ***actitud*** fría del acusado,...", *online*: www.aragondigital.es/noticia.asp?notid=117331 / ***El acusado*** *nos extrañó* ***con su actitud*** *fría*).

ii. Stimulus pronume

Situaţiile în care subiectul-stimulus al vb. *a mira* este, morfologic, un pronume [+animat, +personal] sunt încă şi mai slab atestate în româna actuală. Cel puţin în principiu, ies din discuţie enunţurile cu subiect pronume personal, în cazul românei, limbă *pro-drop*, prezenţa unui astfel de pronume neimpunându-se decât în condiţii sintactico-stilistice specifice (emfatizare, contrast discursiv). Atunci când apar alte tipuri de pronume (în special, demonstrative), acestea contribuie la reliefarea unor referenţi / concepte prototipice, categoriale, generice (cf. „M-*au mirat* intotdeauna ***cei*** *care despart viata unui scriitor de opera lui*", *online*: https://www.librariaonline.ro/stiinte.../editura,1000026,paralela_45/). Şi de această dată, enunţurilor cu subiect [+personal] le sunt preferate în mod constant tiparele cu subiect non-personal (cf., de pildă, „Cel mai tare ne-*a mirat* ***la el că vorbeşte foarte repede***...", *online* : www.kmkz.ro › Investigaţii › Anchetă; v., prin comparaţie, ***El*** ne-*a mirat cel mai tare* ***prin faptul că***...).

În franceză, contextele cu subiect pronominal [+uman] sunt – mai ales comparativ cu româna – relativ bine reprezentate, fr. *étonner* nefiind decât un corespondent *parţial* al rom. *a mira*. Făcând această afirmaţie, avem în vedere în primul rând contextele cu pronume personal subiect (franceza modernă nu este o limbă *pro-drop*, în consecinţă impunându-se exprimarea explicită a subiectului personal), dar şi, într-o măsură mai mică, enunţurile cu alte tipuri de pronume (îndeosebi demonstrative şi nehotărâte). Şi de această dată, stimulusul real este exprimat cel mai adesea ca atare în context (cf., de pildă, « ***Avec tes aventures***, ***tu*** nous *étonnes* tous les jours », *online* : www.wordreference.com/fren/étonner ; « ***Ceux-ci*** nous *ont étonnés* ***par leur vécu***... », *online* : https://www.cairn.info/resume.php?ID...032... ş.a.).

Ca şi în cazul românei, şi în spaniola actuală, de asemenea limbă *pro-drop*, exprimarea explicită a pronumelui personal subiect se face exclusiv în situaţii discursive marcate stilistic, altfel subiectul (pronominal) fiind inclus în desinenţa verbală sau subînţelegându-se dintr-un

[12] Cel mai adesea, în astfel de situaţii comunicaţionale, sunt selectate – la fel ca în română – alte verbe de mirare, în special *sorprender* şi *asombrar*, în contexte în care este explicitată de regulă şi sursa stării de surprindere (pentru exemple, v. Teleoacă, *Verbele de mirare*).

BDD-V4377 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 17:58:58 UTC)

context anterior. O altă similitudine cu româna vizează opţiunea constantă pentru „substituirea" tiparului cu subiect (pronominal) [+uman] printr-un tipar cu subiect [–animat] (cf., de pildă, "Le *extrañaron* ***su declaraciones***", *online*: www.mediotiempo.com/.../campos-ve-lejano-q... / ***Él*** *le extrañó con su declaraciones*). Nu este exclus ca opţiunea în favoarea tiparului cu subiect non-animat să se legitimeaze nu numai în virtutea conţinutului intrinsec al unor astfel de verbe de mirare, ci inclusiv luând în considerare, pe de o parte, faptul că *enunţurile cu subiect non-animat „ţintesc" sursa,* mai exact stimulusul *real* al unei anumite experimentări psihologice, pe de altă parte, caracterul *mai sintetic* al tiparului cu subiect non-animat.

b) Subiect animat non-personal

Contextele în care subiectul verbului 'a mira' prezintă trăsăturile [+animat], dar [–personal] sunt atestate mai degrabă sporadic pe internet, afirmaţie valabilă în special pentru limbile română şi spaniolă. În astfel de situaţii, sursa experimentării stării de mirare reiese cel mai adesea nu din contextul imediat, ci dintr-un context mai amplu, altfel spus, decodarea stimulusului real realizându-se de regulă la nivel mai complex, şi anume discursiv. Dacă pentru română am consemnat îndeosebi enunţuri cu subiecte gramaticale pronominale, în speţă relativul *care*, anaforic pentru un substantiv desemnând numele unui animal (cf., de pildă, „*Oaia* ***care*** *a mirat* tot satul Hasag :)", *online*: www.turnulsfatului.ro/2015/02/19/oaia-care-mirat-tot-satul-hasag/), în franceză, vb. *étonner* se asociază cu subiecte care, morfologic, sunt atât substantive generice, cât şi concrete / particulare (cf., de pildă, « *Cet* ***animal*** *ne cesse de* nous *étonner* », *online* : www.amecq.ca › Chronique › 2015 › août › 24 ; « Chaque jour, ***le chien*** nous *étonne par ses prouesses* », *online* : www.animaux-online.com/article,lecture,156_c... ș.a.). În spaniolă, doar sporadic relativul este anaforic pentru un substantiv desemnând numele unui animal (de regulă, termenul generic *animal*): "Debo decir que *el animal* ***que*** más me *ha extrañado* es el Koi" (*online*: zonaforo.meristation.com › ... › Off Topic). Nici structurile apropriate genitivale (cf., de pildă, rom. *inteligenţa câinilor*, sp. *la reacción del perro*, fr. *le comportement de la chatte* ș.a.) nu apar prea frecvent, observaţie valabilă mai ales pentru verbele din română şi spaniolă. Explicaţia noastră s-a construit pornind de la faptul că opţiunile asociative de acest gen (asocierea unui substantiv desemnând numele unui animal cu o „manifestare" tipică a acestuia) sunt (mult) mai limitate comparativ cu situaţiile în care avem a face cu un subiect [+personal]. În acest context, dacă o serie de substantive regente, circumscrise conceptual câmpului zoologic, se pot utiliza şi cu referire la entităţi marcate [+personal], aceasta în virtutea semanticii figurate a numelor respective, numeroase substantive (regente), specifice câmpului [+uman], nu pot apărea cu referire la subiecte marcate [+animal] decât cu totul excepţional, şi anume în interiorul unor opere ficţionale[13].

3. Consideraţii finale: similitudini vs. divergenţe în arie neolatină

Demersul nostru, consacrat *cadrului actanţial* aferent lexemelor verbale considerate pentru cele trei limbi neolatine (cf. rom. *a mira*, fr. *étonner* şi sp. *extrañar*), alocă un spaţiu relativ amplu tiparului cu *subiect non-animat* (*non-propoziţional*, dar şi *propoziţional*). Aspectul se justifică având în vedere că, în conformitate cu definiţiile care figurează în sursele lexicografice (v., în acest sens, precizările prin care se arată în mod explicit că starea respectivă este provocată *de ceva, iar nu de... cineva*), dar şi cu atestările *online*, stimulusul

[13] Pentru exemple și discutarea detaliată a acestora, v. Teleoacă, *Verbele de mirare*.

BDD-V4377 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 17:58:58 UTC)

care declanşează starea de mirare este marcat prin excelenţă [–animat]. În această ordine de idei, am putut aprofunda tiparul cu subiect non-animat, non-propoziţional, prin referirea concretă la trei tipuri de subiecte-stimulus, care se actualizează mai exact în plan morfologic ca substantive, pronume şi verbe (la infinitiv). În ceea ce priveşte *stimulusul-substantiv*, aşa cum am avut ocazia de a constata pe baza numeroaselor contexte supuse investigaţiei, în ansamblul celor trei limbi romanice, *experimentarea stării de mirare are loc îndeosebi sub „presiunea" unor stimuluşi-evenimente negative*. Observaţia formulată se cuvine însă a fi admisă *în grade diferite pentru cele trei idiomuri neolatine*; astfel, dacă româna se plasează (prin utilizările specifice ale vb. *a mira*) pe o poziţie intermediară, verbele corespunzătoare din franceză şi (mai ales) din spaniolă sunt evident orientate către dimensiunea negativă a experimentării mirării. O astfel de concluzie ne-ar putea îndreptăţi să vorbim despre *un anume sindrom al modernităţii*, definibil în termenii unei *crize moral-afective a lumii actuale*, în condiţiile în care receptivitatea enunţiatorului modern se manifestă mai ales în direcţia aspectelor negative din realitate (percepute, foarte probabil, drept „mai spectaculoase", „mai interesante"), pozitivul fiind asimilat firescului, chiar banalului şi, implicit, ignorat într-o serie de situaţii. Totuşi, numai un studiu sistematic, care să ia în discuţie şi alte verbe psihologice de mirare, ar putea legitima / infirma propriu-zis o astfel de supoziţie. Vom reveni asupra acestui aspect, în viitoare studii, în momentul în care vom fi abordat (comparativ) un număr suficient de mare de verbe din această categorie şi, implicit, vom dispune de datele necesare în sensul formulării unei eventuale concluzii de acest gen.

Stimulusul-pronume se actualizează cel mai adesea ca pronume nehotărât (cf. rom. *altceva, multe* ş.a.; fr. *quelque chose*; sp. *todo*), ca demonstrativ cu valoare neutră (cf. rom. *asta*; fr. *ça*; sp. *esto / eso*), ca pronume negativ (cf. rom. *nimic*; fr. *rien*; sp. *nada*) şi (mai ales) ca pronume relativ (/ interogativ), simplu sau compus (cf. rom. *ce, care, ceea ce*; fr. *qui, lequel*; sp. *que, lo que*). *Subiectul infinitival* (un infinitiv scurt) apare exclusiv în limbile franceză şi spaniolă, în acest context franceza particularizându-se, prin comparaţie cu spaniola, prin faptul că forma de infinitiv este precedată obligatoriu de prep. *de*, dar şi prin aceea că acest subiect (infinitival) este regizat de o structură verbală impersonală, în componenţa căreia intră – de asemenea obligatoriu –, alături de vb. *étonner*, un pronume neutru, *cela, ça* şi (mai rar) *il* (cf. *Cela / Ça / Il / m'étonne de*...). Apariţia unei astfel de construcţii impersonale se legitimează prin faptul că franceza (actuală) – spre deosebire de română şi spaniolă – nu este o limbă *pro-drop*, pronumele neutre de genul celor menţionate având rol (formal) dezambiguizator. Cea care se singularizează însă cel mai pregnant în acest context este fără îndoială româna, care optează mai ales pentru tiparul cu conjunctivul şi pentru cel cu infinitivul lung, deşi, cel mai adesea, în limitele unui tipar perifrastic (pasiv) şi reflexiv, iar nu tranzitiv. Înţelegem aceste aspecte, pe de o parte, în relaţie cu raportul dintre cele două moduri (infinitiv şi conjunctiv) în româna modernă (vs. perioada arhaică)[14], pe de altă parte, în condiţiile opţiunii pentru tiparele cu experimentator activ (sintactic, un subiect, iar nu un obiect direct), opţiune justificabilă în condiţiile unor enunţuri circumscrise registrului colocvial, nivel al limbii la care – aşa cum am avut ocazia de a constata (v. Teleoacă 2016) – există tendinţa spre *focalizarea asupra experimentatorului*[15].

[14] Aşa cum se ştie, infinitivul (scurt) a fost substituit prin conjunctiv într-o serie de contexte în care cel dintâi se utiliza în româna arhaică.

[15] Acest tip de *focalizare* este admisibil atât pentru tiparele reflexive (incoative), cât şi pentru cele pasive (stative), nu şi pentru cele active (cauzative), în limitele cărora experimentatorul este unul pasiv, acesta reprezentând la nivel sintactic un obiect direct.

BDD-V4377 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 17:58:58 UTC)

În general, *subordonatele subiective* regizate de un verb de mirare se pot „detalia" în termenii unor structuri interogativ-exclamative, structuri care şi constituie *subtextul* unor asemenea enunţuri. În română, conectorii care introduc frecvent astfel de subordonate – plasate de regulă în postpoziţie faţă de verbul regent, antepoziţia fiind specifică situaţiilor discursive de emfatizare – sunt mai ales unele pronume şi adverbe relative (cf. *cum, ce / ceea ce* şi *când*), dar şi conjuncţiile *că* şi *să.* În acest context, putem vorbi despre o *disponibilitate sintactică superioară*, dar şi despre o *diversitate remarcabilă* a tiparelor în care este ocurent vb. *a mira*, comparativ cu *a consterna*, fapt ce nu surprinde propriu-zis, având în vedere (inclusiv) vechimea şi frecvenţa diferite ale celor două verbe în limba română şi, implicit, gradul distinct de familiarizare a vorbitorului cu fiecare dintre acestea.

Dintre cele trei idiomuri romanice considerate pentru discuţia noastră, franceza oferă numărul cel mai mare de exemple cu subiectiva în antepoziţie faţă de verb(ul *étonner*). Subordonatele de acest tip sunt introduse în special prin conectorii *que* (la fel ca în română, în enunţuri emfatice, construite însă cu subjonctivul) şi *ce que* (în enunţuri mai degrabă fireşti, prezentând numeroase ocurenţe în franceza standard şi în interiorul cărora verbul apare de regulă la timpuri ale indicativului). Şi în franceză însă, superior reprezentate sunt subiectivele postpuse verbului regent. În astfel de situaţii – aşa cum am avut ocazia de a constata – vb. *étonner* face parte dintr-o expresie verbală impersonală (cf. *Cela / Ça / Il m'étonne*), urmată de conectori, precum: *que* (de regulă, cu subjonctivul), *quand, lorsque* sau (mai rar) *comment*, aceştia din urmă construiţi în mod constant cu timpuri ale indicativului (tiparele rezultate sunt tipare fireşti, nu emfatice).

Pentru spaniolă, am remarcat opţiunea constantă pentru plasarea subiectivei în postpoziţie faţă de verb (de fapt, în ansamblul celor trei idiomuri neolatine, franceza oferă cele mai multe exemple de antepunere a subiectivei, urmată de română, pe ultimul loc clasându-se spaniola). La fel ca în franceză, conectorul *que* se construieşte cu subjonctivul, deşi subiectiva introdusă prin această conjuncţie este plasată în postpoziţie faţă de verb. *Lo que* este selectat mai puţin frecvent şi de regulă cu timpuri ale indicativului, de asemenea la fel ca în franceză (cf. fr. *ce que*). Tot cu indicativul se construiesc şi subiectivele introduse prin adverbele relative *cómo* şi *cuando*.

Discuţia consacrată *subiectului* [+*animat*] include două părţi, dintre care prima este dedicată subiectului marcat [+personal], cealaltă, subiectului marcat [–personal], în speţă [+animal]. Chiar şi în astfel de situaţii, decodarea (de profunzime) vizează în mod constant *nu entitatea animată în sine*, ci o anumită atitudine / conduită a acesteia, anumite gesturi, cuvinte, mimică, reacţii etc. În această ordine de idei, a fost posibilă disocierea între un *stimulus aparent* şi un *stimulus real*, care şi constituie *sursa autentică*, responsabilă pentru o anumită experimentare psihologică. Exemplele cu subiect [+animat, +personal] (morfologic, un substantiv), consemnate pentru română şi spaniolă, nu sunt deloc numeroase, cel mai adesea nici sursa / stimulusul real al experimentării psihologice nefiind exprimat explicit în contextul respectiv. Am discutat acest aspect în relaţie cu *tendinţa celor două idiomuri neolatine de a substitui enunţurile cu subiect* [+*animat, +personal*] *prin enunţuri cu subiect* [–*animat*], care şi reprezintă de altfel stimulusul real al unei anumite trăiri afective[16]. O altă similitudine între română şi spaniolă este relevată de topica subiectului, care apare atât în antepoziţie, cât şi în postpoziţie faţă de verb, deşi cu o anumită preferinţă pentru primul tip de topică.

[16] Nu este exclus ca, în cazul spaniolei, aspectul menţionat să se explice inclusiv prin faptul că, în limba actuală, tiparul reflexiv prevalează asupra celui activ (v. şi *supra*, **1.**, observaţiile formulate).

BDD-V4377 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 17:58:58 UTC)

Spre deosebire de situaţia consemnată pentru limbile română şi spaniolă, în franceză, verbul *étonner* se construieşte adesea (şi) cu subiect [+animat, +personal], subiect antepus în mod constant verbului; în aceste condiţii stimulusul real, sursa unei anumite experimentări psihologice este, de regulă, exprimată ca atare în contextul respectiv. În concluzie, am admis o compatibilitate superioară a verbului din franceză, *étonner*, cu subiecte [+personal], comparativ cu verbele din română şi spaniolă, *a mira*, respectiv *extrañar*, în această ordine de idei corespondenţa stabilindu-se mai profund, pe de o parte între fr. *étonner* şi rom. *a surprinde, a uimi*, pe de altă parte, între verbul francez menţionat şi sp. *sorprender*, *asombrar*.

Cazurile în care *subiectul-stimulus* [+*personal*] reprezintă morfologic *un pronume* sunt încă şi mai modest reprezentate, atât în română, cât şi în spaniolă, ambele limbi *pro-drop*, în consecinţă prezenţa unui pronume personal neimpunându-se decât în condiţii sintactico-stilistice specifice. Atunci când apar alte tipuri de pronume (în special, demonstrative), acestea contribuie la reliefarea unor referenţi / concepte prototipice, categoriale, generice (cf. *cei cu / care...*). Opţiunea constantă a celor două limbi romanice pentru *enunţurile cu subiect non-animat* se poate legitima în condiţiile în care acest tip de enunţuri „*ţintesc*” *sursa*, mai exact stimulusul *real* al unei anumite experimentări psihologice, ceea ce contribuie la *acurateţea* comunicării, garantând implicit un *feed-back* superior. În aceeaşi ordine de idei, tiparul cu subiect non-animat este un tipar mai *sintetic*, care răspunde criteriului *brevilocvenţei*, criteriu privilegiat cel puţin în anumite situaţii de comunicare. În franceză, contextele cu subiect pronominal [+uman] sunt – mai ales comparativ cu româna (vb. *a mira*) – relativ bine reprezentate (franceza modernă / actuală, nefiind o limbă *pro-drop*, exprimarea explicită a subiectului personal se impune). Deşi într-o măsură mai mică, în acelaşi tipar sunt ocurente şi alte tipuri de pronume.

Contextele în care subiectul verbului ‘a mira’ prezintă trăsăturile [+animat], dar [–personal] sunt atestate mai degrabă sporadic pe internet, afirmaţie valabilă în special pentru limbile română şi spaniolă. Nici structurile apropriate genitivale nu apar prea frecvent, observaţie de asemenea valabilă mai ales pentru verbele din română şi spaniolă.

Multe dintre aspectele tratate în această contribuţie susţin ideea că *o serie de corespondenţe între două / mai multe limbi* (*romanice*) *sunt, cel mai adesea, parţiale şi puţin uniforme*, dar şi că *acest concept al sinonimiei trebuie privit cu rezerve chiar în interiorul uneia şi aceleiaşi limbi*. Cu alte cuvinte, cazurile de sinonimie absolută / totală sunt mai degrabă izolate, majoritatea covârşitoare a corespondenţelor sinonimice realizându-se în virtutea unei relaţii de *cvasiechivalenţă*, iar nu de echivalenţă propriu-zisă[17]. Aceasta, în pofida definirii lexicografice, care nu surprinde întotdeauna diferenţierile subtile, de nuanţă între două / mai multe lexeme, realizând glosări identice în cazul unor verbe sinonimice, dar care în realitate nu sunt decât sinonime parţiale. Urmărirea în paralel a comportamentului concret al unor verbe sinonimice dincolo de dicţionar / informaţia lexicografică, şi anume în plan discursiv-pragmatic (printr-o abordare *funcţională*, mai exact din perspectiva analizei detaliate a configuraţiilor actanţiale specifice[18]), este o operaţie necesară în scopul realizării unor delimitări cât mai exacte, în ultimă instanţă obiective, cât priveşte semantica *reală* a unui verb sau a altuia[19]. Observaţia formulată se verifică şi în cazul celor trei verbe de mirare din română, şi anume *a mira, a uimi* şi *a surprinde*, verbe prezentând o serie de particularităţi *specifice* în ceea ce priveşte realizările argumentale (şi adjuncţiale), aspect ce poate constitui

[17] V., în acest sens, o discuție interesantă la Coşeriu (2001: 167 sqq.) sau la Bell (2000: 24 sq.).
[18] Și, în acest context, verificarea gradului de satisfacere / non-satisfacere a unui *context diagnostic* sau a altuia.
[19] În această ordine de idei, lexicografia ar putea exploata rezultatele unor cercetări sintactico-semantico-pragmatice, în speță funcțional-cognitive, în vederea realizării unor distincții mai ferme între membrii componenți ai unei paradigme (sinonimice).

BDD-V4377 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 17:58:58 UTC)

(inclusiv) indiciul unui conţinut semantic (matricial) nu tocmai identic[20]. Astfel, în conformitate cu ocurenţele consemnate de noi în româna actuală (registrul colocvial), *a uimi* şi *a surprinde* prezintă o arie mai largă de întrebuinţare şi, implicit, cadre actanţiale mai generoase, comparativ cu verbul sinonim *a mira*. Este, de altfel, un aspect ce ar putea cântări... negativ în calificarea vb. *a mira* drept verb *parangon / prototip* al subclasei verbelor de mirare, în condiţiile în care nu ar fi satisfăcut primul criteriu admis în studiile de specialitate, şi anume capacitatea verbului parangon de a înlocui orice verb[21] circumscris paradigmei respective (Jackendoff 1983: 89; 1990: 78 sq.; Mathieu 1995: 99 sq.; 1996–1997: 116 sq.). Această posibilitate este limitată nu numai în privinţa cadrului actanţial, ci şi a celui adjuncţial; de pildă, tiparele cu modificatorii (*în mod*) *plăcut* vs. *neplăcut* sunt restrânse la aria colocvială a limbii[22], nefiind admisibile în registrul literar al românei actuale (afirmaţie care nu se verifică cu referire, cel puţin, la verbul sinonim *a surprinde*).

BIBLIOGRAPHY

Bell, Roger T., 2000, *Teoria şi practica traducerii* (Traducere de Cătălina Gazi), Iaşi, Polirom, Collegium, Litere.

Buscail, Laurie, 2010, „Qu'est-ce que ça veut dire ?", Linx [En ligne], 62-63 | 2010, mis en ligne le 01 juillet 2011, consulté le 28 janvier 2015. URL : http://linx.revues.org/1379 ; DOI : 10.4000/linx.1379).

Coşeriu, Eugeniu, 2001, *L'homme et son langage*, Virginia, Éditions Peeters, Louvain-Paris-Sterling.

Jackendoff, Ray, 1983, *Semantics and cognition*, Cambridge, Mass.: MIT Press.

Jackendoff, Ray, 1990, *Semantic Structures*, Cambridge, Massaschutes, The MIT Press.

Kalmbach, Jean-Michel, 2013, „Les pronoms impersonnels", în *La grammaire du français langue étrangère pour étudiants finnophones*, publié par : Kielten laitos, Jyväskylän yliopisto Jyväskylä, Finlande [ISBN 978-951-39-4260-1] (*online*: research.jyu.fi/grfle/340.html).

Mathieu, Yvette Yannik, 1995, „Verbes psychologiques et interprétation sémantique", in *Langue française* no 105 : *Grammaire des sentiments*, Paris, Larousse, p. 98–106.

Mathieu, Yvette Yannick, 1996–1997, „Un classement sémantique des verbes psychologiques", in *Cahier du CIEL, LADL* & LLI, Université Paris 7, p. 115–133.

Teleoacă, Dana-Luminiţa, 2014, „Gradualitatea şi polaritatea verbelor (psihologice) de mirare sub aspect lexical şi de uz în limba română actuală", în *Studii şi cercetări lingvistice*, 2 / 2014, p. 189–204.

Teleoacă, Dana-Luminiţa, 2015, *Structuri argumentale verbale în context romanic*: '*a consterna*' *în română, franceză şi spaniolă*, comunicare la cel de al VI-lea Simpozion Internaţional de Lingvsitică, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti", Bucureşti, 29–30 mai 2015.

Teleoacă, Dana-Luminiţa, 2016, „Reflexivizarea verbelor psihologice în context romanic: 'a (se) consterna' în română, franceză şi spaniolă", în curs de apariţie în *Studii şi cercetări lingvistice* 2 / 2016.

[20] Desigur, nu punem la modul absolut pe seama factorului *semantic* diferenţele privind configuraţia argumentală a unui verb sau a altuia, aşa cum se ştie, *particularităţile morfosintactice intrinsece* având în acest context un rol deosebit de important (v. Teleoacă 2014: 189 sqq.).

[21] Subînţelegem, (orice verb) *în fiecare dintre contextele* în care acesta prezintă ocurenţe.

[22] V., în acest sens, exemple și discuția detaliată în Teleoacă, *Verbele de mirare*.

BDD-V4377 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 17:58:58 UTC)

Teleoacă, Dana-Luminița, *Verbele psihologice de mirare. O abordare sintactico-semantico-pragmatică din perspectiva gramaticii cognitive în context romanic* (*română, franceză şi spaniolă*) (lucrare în curs de elaborare) [*Verbele de mirare*].

DICŢIONARE

Diccionario de la Real Academia Española, 2001, la 22.ª edición, Madrid, Espasa Calpe, edición electrónica (*online*: www.rae.es/recursos/diccionarios/drae) [DRAE *online*].

Dicţionarul explicativ al limbii romane (ediţia a III-a, revăzută şi adăugită), Bucureşti, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan", Editura Univers Enciclopedic Gold, 2009 (*online*: dexonline.ro/) [DEX *online*]

Dicţionarul Limbii Române, Tomul VI, Fascicula a 8-a (*miniaturiza – mititel*), Bucureşti, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1967 [DLR (VI)1967].

Noul dicţionar explicativ al limbii române, Bucureşti – Chişinău, Editura Litera Internaţional, 2002 [NODEX].

Trésor de la langue française informatisé, Analyse et traitement informatique de la langue française – Centre National de Ressources Textuelles et Lexicales [CNRTL] – Université Nancy, CNRS Éditions (*online*: atilf.atilf.fr/tlf.htm) [TLFi].

BDD-V4377 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 17:58:58 UTC)